

Euroopan unionin
neuvosto

Bryssel, 14. kesäkuuta 2018
(OR. en)

10128/18

Toimielinten välinen asia:
2018/0251 (NLE)

ATO 35
CADREFIN 107

EHDOTUS

Lähettäjä:	Euroopan komission pääsihteerin puolesta Jordi AYET PUIGARNAU, johtaja
Saapunut:	13. kesäkuuta 2018
Vastaanottaja:	Jeppe TRANHOLM-MIKKELSEN, Euroopan unionin neuvoston pääsihteerin
Kom:n asiak. nro:	COM(2018) 466 final
Asia:	Ehdotus NEUVOSTON ASETUKSEKSI Liettuassa sijaitsevan Ignalinan ydinvoimalaitoksen käytöstäpoiston avustushjelman (Ignalina-ohjelma) perustamisesta ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 1369/2013 kumoamisesta

Valtuuskunnille toimitetaan oheisena asiakirja COM(2018) 466 final.

Liite: COM(2018) 466 final

Bryssel 13.6.2018
COM(2018) 466 final

2018/0251 (NLE)

Ehdotus

NEUVOSTON ASETUS

**Liettuassa sijaitsevan Ignalinan ydinvoimalaitoksen käytöstäpoiston avustushjelman
(Ignalina-ohjelma) perustamisesta ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 1369/2013
kumoamisesta**

{SWD(2018) 342 final}

PERUSTELUT

1. EHDOTUKSEN TAUSTA

Tässä ehdotuksessa esitetään soveltamisen alkavan 1. tammikuuta 2021. Ehdotus koskee 27 jäsenvaltion unionia, sillä Yhdistynyt kuningaskunta ilmoitti 29. maaliskuuta 2017 Eurooppa-neuvostolle aikomuksestaan erota Euroopan unionista ja Euratomista Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 50 artiklan mukaisesti.

Perustelut ja tavoitteet

Ignalinan ydinvoimalaitos, joka sijaitsee Visaginasin kaupungin lähistöllä, sisältää kaksi kevytvesijäähdytteistä paineputkireaktoria (RBMK-1500-reaktoria), jotka ovat samaa tyyppiä kuin Tšernobylistä. Tämän ydinvoimalaitoksen käytöstäpoisto parantaa ydinturvallisuutta alueella ja koko EU:ssa.

Ignalina-ohjelman, jäljempänä 'ohjelma', yleisenä tavoitteena on auttaa Liettuaa hallitsemaan Ignalinan ydinvoimalaitoksen käytöstäpoiston säteilyturvallisuushaasteet. Ohjelmasta on myös mahdollista oppia paljon, mikä tukee EU:n jäsenvaltioita omien voimaloidensa käytöstäpoistossa, erityisesti niissä jäsenvaltioissa, joiden on poistettava käytöstä grafiittihidasteisia ydinreaktoreita.

Ohjelmaa on toteutettu useiden varainhoitokausien ajan, ja se on suunniteltu saatavan päätökseen vuoteen 2038 mennessä. Ohjelmassa odotetaan päästävän tärkeisiin välitavoitteisiin tämän monivuotisen rahoituskehityksen (2014–2020) aikana, mutta huomattava määrä varoja tarvitaan edelleen, jotta saadaan ratkaistuksi jäljellä olevat voimalaitoksen käytöstäpoistoon liittyvät keskeiset säteilyturvallisuuskysymykset. Kyseisten reaktorien käytöstäpoisto on ensimmäinen laatuaan, ja siihen liittyy teknologisia haasteita, kuten grafiittisydämien purku ja siitä seuraava merkittävien säteilytetyn grafiitin määrien hallinta.

Ohjelma sai alkunsa Liettuan Euroopan unioniin liittymistä koskevissa neuvotteluissa. Liettuan liittymissopimuksessa¹ vahvistetaan maan sitoutuminen näiden kahden neuvostovallan aikana suunnitellun ydinreaktorin sulkemiseen ja käytöstä poistamiseen yhdessä sovittuun päivämäärään mennessä. Osoittaakseen solidaarisuutta Liettualle sekä tunnustaakseen Ignalinan ydinvoimalaitoksen käytöstäpoiston pitkäkestoisuuden ja siihen liittyvän poikkeuksellisen raskaan taloudellisen taakan Euroopan unioni sitoutui Liettuan liittymissopimukseen² liitettyssä pöytäkirjassa N:o 4 antamaan Ignalinan ydinvoimalaitoksen käytöstäpoistoon riittävää taloudellista tukea, joka perustuu todellisiin maksutarpeisiin ja vastaanottokapasiteettiin.

¹ EUVL L 236, 23.9.2003, s. 33 ja s. 944.

² Pöytäkirjan 3 artiklan 1 kohta: "Unioni myöntää, että Ignalinan ydinvoimalaitoksen käytöstä poistaminen on pitkän ajan työ ja on Liettualle poikkeuksellisen painava taloudellinen taakka, joka ei ole suhteessa maan kokoon eikä sen taloudelliseen voimaan, ja siksi unioni solidaarisuudesta Liettuaa kohtaan antaa asianmukaista yhteisön lisätukea ydinvoimalaitoksen käytöstä poistamiseen myös vuoden 2006 jälkeen." Pöytäkirjan 3 artiklan 2 kohta: "Ignalina-ohjelma jatkuu tätä varten keskeytyksettä vuoden 2006 jälkeen. Jatkettua Ignalina-ohjelmaa koskevista täytäntöönpanosäännöksistä päätetään [...], ja ne tulevat voimaan viimeistään nykyisten rahoitusnäköymien päättymispäivänä. [...]" Pöytäkirjan 3 artiklan 4 kohta: "Jatketun Ignalina-ohjelman mukaisten keskimääräisten kokonaismäärärahojen on oltava tarkoituksenmukaiset seuraavien rahoitusnäköymien voimassaolokautena. Kyseisten varojen ohjelmointi perustuu todellisiin maksutarpeisiin ja vastaanottokapasiteettiin." (2003 Liittymisasiakirja, Pöytäkirja N:o 4 Ignalinan ydinvoimalaitoksesta Liettuassa (EUVL L 236, 23.9.2003, s. 944)).

Liettua on täyttänyt reaktorien sulkemista koskevat sitoumuksensa oikea-aikaisesti³. Euroopan unionin neuvosto on vuodesta 2006 lähtien Liettuan liittymisasiakirjan⁽⁴⁾ Ignalinan ydinvoimalaitosta koskevan pöytäkirjan N:o 4 perusteella hyväksynyt perättäisiä käytöstäpoiston toteutusta koskevia asetuksia^(5,6). EU:n taloudellisen tuen lisäksi Ignalina-ohjelma sai aluksi kansainvälisiltä avunantajilta (EU:n jäsenvaltioilta, Norjalta ja Sveitsiltä) tukea, joka ohjattiin Euroopan jälleenrakennus- ja kehityspankin EBRD:n hallinnoimaan kansainväliseen Ignalinan käytöstäpoiston tukirahastoon.

- **Yhdenmukaisuus muiden alaa koskevien politiikkojen säännösten kanssa**

Ohjelman tavoite on muuttunut vuosien myötä siten, että se vastaa paremmin tarpeita ja että laitoksen turvallinen käytöstäpoisto varmistetaan. Alun perin ja vuoteen 2013 saakka Euroopan unionin apu oli suunnattu tukemaan Liettuaa kyseisten reaktorien sulkemisessa ja käytöstäpoistossa mutta myös ydinvoimalaitoksen varhaisen sulkemisen seurausten käsittelemiseen. Myöhemmin eli vuonna 2014 ohjelman soveltamisala rajoitettiin käytöstäpoistotoimiin eli toimenpiteisiin, jotka liittyivät turvallisuuteen. Seuraavaa vaihetta varten ehdotetaan, että ohjelmassa keskityttäisiin entistä tarkemmin käytöstäpoistotoimiin, joihin liittyy säteilyturvakysymyksiä.

Käytetyn ydinpolttoaineen ja radioaktiivisen jätteen loppusijoitus syvään geologiseen varastoon ei kuulu ohjelman soveltamisalaan ja pysyy jäsenvaltion vastuulla käytetyn ydinpolttoaineen ja radioaktiivisen jätteen vastuullisesta ja turvallisesta huollosta annetun neuvoston direktiivin 2011/70/Euratom perusteella.

- **Yhdenmukaisuus unionin muiden politiikkojen kanssa**

Rooman julistusta⁷ mukaillen EU:n talousarviolla olisi mahdollistettava Eurooppa, joka on turvallinen ja turvattu. Kyseessä on ulottuvuus, jonka suhteen Ignalinan ydinvoimalaitoksen käytöstäpoiston avustushjelma on toistaiseksi ollut ja voi jatkossakin olla hyödyksi. Ignalina-ohjelman tärkein myönteinen vaikutus on näet työntekijöihin, väestöön ja ympäristöön kohdistuvan säteilyvaaran asteittainen väheneminen Liettuassa mutta myös koko EU:ssa.

Ohjelma sopii ydinturvallisuutta koskevaan EU:n oikeudelliseen kehykseen, jossa se liittyy erityisesti seuraaviin säädöksiin: i) neuvoston direktiivi 2011/70/Euratom yhteisön kehyksen perustamisesta käytetyn ydinpolttoaineen ja radioaktiivisen jätteen vastuullista ja turvallista huoltoa varten; ii) neuvoston direktiivi 2009/71/Euratom ja sitä muuttava ydinlaitosten ydinturvallisuutta koskevan yhteisön kehyksen perustamisesta annettu direktiivi 2014/87/Euratom; iii) neuvoston direktiivi 2013/59/Euratom turvallisuutta koskevien perusnormien vahvistamisesta ionisoivasta säteilystä aiheutuvilta vaaroilta suojelemiseksi.

³ Ignalinan ydinvoimalan yksikkö 1 suljettiin vuonna 2004 ja yksikkö 2 vuonna 2009.

⁴ Ks. alaviite 2.

⁵ Neuvoston asetus (EY) N:o 1990/2006, annettu 21 päivänä joulukuuta 2006, Tšekin tasavallan, Viron, Kyproksen, Latvian, Liettuan, Unkarin, Maltan, Puolan, Slovenian ja Slovakian liittymisasiakirjan Liettuassa sijaitsevaa Ignalinan ydinvoimalaitosta koskevan pöytäkirjan N:o 4 täytäntöönpanosta ”Ignalina-ohjelma” (EUVL L 411, 30.12.2006, s. 10).

⁶ Neuvoston asetus (EU) N:o 1369/2013, annettu 13 päivänä joulukuuta 2013, unionin tuesta ydinvoimaloiden käytöstä poistamisen avustushjelmalle Liettuassa (EUVL L 346, 20.12.2013, s. 7).

⁷ 27 jäsenvaltion sekä Eurooppa-neuvoston, Euroopan parlamentin ja Euroopan komission johtajien 25. maaliskuuta 2017 antama julistus –

<http://www.consilium.europa.eu/press/press-releases/2017/03/25/rome-declaration/>

- **Oikeusperusta**

Ohjelman oikeusperusta vahvistetaan vuoden 2003 liittymissopimuksen³ pöytäkirjassa N:o 4, jonka mukaan unioni solidaarisuudesta Liettuaa kohtaan tarjoaa riittävää yhteisön lisärahoitusta käytöstäpoistoon vuoden 2006 jälkeen.

Euroopan unionin neuvoston oikeudellinen yksikkö vahvisti tämän oikeusperustan neuvoston asetuksen (EU) N:o 1369/2013 hyväksymismenettelyssä.

- **Toissijaisuusperiaate (jaetun toimivallan osalta)**

Ignalina-ohjelma perustuu Liettuan liittymissopimukseen ja on Euroopan unionin sitoumus Liettualle. Ohjelma kuuluu neuvoston direktiivin 2011/70/Euratom mukaisen Liettuan kansallisen ohjelman soveltamisalaan.

Ohjelman EU:n tasolla tuottama lisäarvo on alusta saakka määritelty ydinturvallisuuden parantumisena ja rahoitukseen liittyvien riskien lieventymisenä. EU:n yhteisrahoituksen puuttuminen vaikuttaisi haitallisesti käytöstäpoistoprosessiin, mikä puolestaan voisi vaikuttaa suoraan työntekijöiden, väestön ja ympäristön turvallisuuteen. Tässä suhteessa ohjelma tuottaa edelleen arvoa, koska jäljellä on säteilyturvallisuushaasteita, mutta käytöstäpoiston edetessä sen vaikutus luonnollisesti heikkenee.

Ohjelma voi tuoda EU:n tason lisäarvoa sillä, että enenevässä määrin keskitytään tietämyksen jakamiseen. Se on tärkeää, koska muille jäsenvaltioille tulee eteen samankaltaisia haasteita, kun ne edistyvät omissa käytöstäpoistosuunnitelmissaan⁸. Tällä hetkellä Euroopassa on pysyvästi suljettu yli 90 ydinreaktoria, mutta vain kolme on poistettu kokonaan käytöstä. Ydinreaktorien purkamisesta on Euroopassa (ja kansainvälisesti) vain vähän kokemusta. Ohjelman osuus Ignalinan reaktoreiden purkamisen turvaamisessa johtaa erittäin merkityksellisen kokemuksen ja tietämyksen syntyyn. Tästä voi olla hyötyä muissa käytöstäpoistohankkeissa, mikä parantaa turvallisuustasoa EU:ssa.

- **Suhteellisuusperiaate**

Ohjelmassa keskitytään seuraavan monivuotisen rahoituskehityksen aikana Ignalinan ydinvoimalaitoksen käytöstäpoiston säteilyturvallisuushaasteisiin, joissa voidaan saada aikaan suurin EU:n tason lisäarvo (työntekijöihin, väestöön ja ympäristöön kohdistuvien säteilyturvallisuusvaarojen tason asteittainen lasku Liettuassa mutta myös koko EU:ssa).

- **Toimintatavan valinta**

Ohjelman väliarvioinnin tulokset osoittavat, että nykyinen malli (Ignalina-ohjelma erityisenä rahoitusohjelmana) on varmistanut ohjelman tehokkaan ja tuloksellisen toteutuksen. Keskeisinä menestystekijöinä ovat tehtävien ja vastuiden selkeä määrittely sekä lujat valvontapuitteet.

⁸ Tämä ohjelma on tällä hetkellä kaikkein edistynein grafiittihidasteisten reaktorien käytöstäpoisto-ohjelma, ja se on vuoden 2003 liittymisasiakirjan Liettuassa sijaitsevaa Ignalinan ydinvoimalaitosta koskevassa pöytäkirjassa N:o 4 määrätty velvoite. Ohjelma perustuu yksityiskohtaiseen käytöstäpoistosuunnitelmaan, ja sen on määrä kestää vuoteen 2038.

Komissio ehdottaa, että ohjelman toteutusta jatketaan välillisen hallinnoinnin avulla pilarissa arvioidun täytäntöönpanoelimen kautta (Liettuan kansallinen virasto CPMA).

3. JÄLKIARVIOINTIEN, SIDOSRYHMIEN KUULEMISTEN JA VAIKUTUSTEN ARVIOINTIEN TULOKSET

• Jälkiarvioinnit/toimivuustarkastukset

Ohjelman väliarvioinnissa tultiin siihen tulokseen, että nykyinen ohjelma on johdonmukainen ydinturvallisuuden korkeimman tason varmistamiseen pyrkivien EU:n toimintapolitiikkojen kanssa. EU:n tuella varmistetaan, että välittömän purkamisen strategiaa noudatetaan Liettuassa vakaasti ja että tuleville sukupolville ei siirretä kohtuutonta taakkaa – siitä huolimatta, että ohjelmalla osittain historiallisista syistä poiketaan periaatteesta, jonka mukaan on kokonaan jäsenvaltioiden vastuulla varmistaa taloudelliset resurssit ydinvoiman käytöstäpoistoon ja radioaktiivisesta jätteestä huolehtimiseen.

Liettua on edennyt reaktoriensa käytöstäpoistossa tuloksellisesti ja tehokkaasti vuonna 2014 sovitun perusskenaarion (eli käytöstäpoistamissuunnitelman) mukaisesti. Ohjelman monimutkaisuuden vuoksi vastaan on tullut haasteita ja takaiskuja, mutta hallintojärjestelmä on osoittautunut yhä paremmaksi ratkaisemaan tällaiset ongelmat.

Analyysistä kävi myös ilmi, että nykyisen rahoituskehityksen alaisen unionin rahoituksen avulla päästään huomattavasti parantuneeseen turvallisuuden tasoon laitosalueella. Liettuassa tärkein meneillään oleva kehitys liittyy vakaaseen edistymiseen käytetyn polttoaineen poistamisessa reaktorirakennuksista ja valmistelutoimiin säteilytetyn grafiitin purkamiseksi reaktorin sydäimestä; viimeksi mainittu hanke on lajissaan ensimmäinen ja mittakaavaltaan ennennäkemätön.

Vuoden 2020 jälkeen Ignalinan ydinvoimalaitoksen käytöstäpoistoon tarvittavan rahoituksen hankkiminen edellyttää huolellisia toimia, koska rahoitusta tarvitaan vielä huomattava määrä (1 331 miljoonaa euroa).

Väliarviointi osoitti, että kansallisen rahoitusosuuden kasvu tukee vahvistuvaa vastuuvälvollisyyttä ja tuo edunsaajan toimintaan säästöjä hakevaa lähestymistapaa. Analyysissä todetaan myös, että kansallisen rahoitusosuuden kasvattaminen on tarvittava muttei riittävä ehto sille, että asetetaan toimivat kannustimet käytöstäpoiston oikea-aikaisuudelle ja tehokkuudelle. Kuitenkin se, ettei oikeudellisessa perustassa aikaisemmin määritetty yhteisrahoitusosuuksia, loi epävarmuutta, joka poistetaan seuraavan monivuotisen rahoituskehityksen (2021–2027) oikeusperustaluonnoksessa.

Ohjelman tuloksellinen ja tehokas toteutus on varmistettu hallintomallilla, joka on myös kompensoinut edellä mainittua yhteisrahoitusosuuksia koskevaa epävarmuutta. Keskeisinä menestystekijöinä ovat tehtävien ja vastuiden selkeä määrittely sekä lujat valvontapuitteet. Analyysissä yksilöitiin myös alueita, joilla on parantamisen varaa:

- i) jäsenvaltion osallistumisen syventäminen (ohjelmakoordinaattori ja rahoituskoordinaattori) omistajuuden vahvistamiseksi ja käytöstäpoiston toteuttajan (lopullisen edunsaajan) vastuuvälvollisuuden lujittamiseksi;
- ii) menettelyjen virtaviivaistaminen hallinnointisyklin oikea-aikaisuuden ja tuloksellisuuden parantamiseksi;

- iii) vertailukelpoisuuden parantaminen muiden käytöstäpoisto-ohjelmien toimivuuden kanssa.

Euroopan unionin rahoitustukea on käyttänyt ohjelman alusta saakka sen välillinen hallinto⁹. Komissio ehdottaa, että ohjelman talousarvion toteutusta jatketaan välillisen pilarissa arvioidun täytäntöönpanoelimen (välillinen hallinto) eli Liettuan kansallisen viraston CPMA:n kautta.

- **Sidosryhmien kuuleminen**

Komissio käynnisti avoimen julkisen kuulemisen ohjelman väliarvioinnin yhteydessä kesäkuussa 2017, ja se jatkui 14 viikon ajan. Kuulemiseen saatiin vain vähän kiinnostusta (20 vastausta). Tämän kuulemisen lisäksi heinäkuussa 2017 järjestettiin kohdennettu kuuleminen, jossa saatiin lisäksi 17 vastusta (1 Bulgariasta, 4 Liettuaa ja 12 Slovakiasta) niiltä yhteensä 90:ltä sidosryhmältä, joihin otettiin yhteyttä. Saadut vastaukset olivat kaikki yleisesti ottaen ohjelman suhteen myönteisiä, mutta niistä ei saatu ohjelmaa koskevia uusia panoksia. Näitä kahta kuulemistä täydennettiin vielä kohdennetuilla kuulemisilla, jotka toteutettiin käytöstäpoiston toimijoiden ja asiaankuuluvien sidosryhmien keskuudessa tehdyillä noin sadalla haastattelulla.

- **Ulkopuoliset asiantuntijat**

Ohjelman valmistelussa seuraavaa monivuotista rahoituskehystä varten käytettiin seuraavia asiakirjoja:

- ”Support to the mid-term evaluation of the Nuclear Decommissioning Assistance Programmes”, EY, Euroopan komission energian pääosastolle tehty arviointi, 2018.
- ”Nuclear Decommissioning Assistance Programme (NDAP) – Assessment of the robustness of the financing plans considering the economic-financial-budgetary situation in each concerned Member State and of the relevance and feasibility of the detailed decommissioning plans”, Deloitte, NucAdvisor, VVA Europe, Euroopan komission energian pääosastolle valmisteltu selvitys, 2016.
- Euroopan tilintarkastustuomioistuimen erityiskertomus nro 22/2016 ”Ydinvoimaloiden käytöstäpoistoa Liettuassa, Bulgariassa ja Slovakiassa koskevat EU:n avustusohjelmat: vuoden 2011 jälkeen on edistytty jonkin verran, mutta edessä on suuria haasteita”.

- **Vaikutustenarviointi**

Ohjelmasta on tehty varainhoitoasetuksen ja sääntelyn parantamista koskevan komission politiikan vaatimusten mukaisesti ennakoarviointi (komission yksiköiden valmisteluasiakirjana).

- **Yksinkertaistaminen**

Ohjelmaa toteutetaan tällä hetkellä välillisen hallinnoinnin kautta käyttäen pilarissa arvioitua täytäntöönpanoelintä kyseisessä jäsenvaltiossa (eli Liettuan kansallista virastoa CPMA:ta). Ohjelman väliarviointi vahvisti nykyisen mallin varmistaneen ohjelman tuloksellisen ja tehokkaan toteutuksen. Tästä syystä sitä jatketaan seuraavassa monivuotisessa

⁹ Unionin yleiseen talousarvioon sovellettavista varainhoitosäännöistä 25 päivänä lokakuuta 2012 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU, Euratom) N:o 966/2012 60 artikla.

rahoituskehityksessä, ja samalla yksinkertaistetaan joitakin näkökohtia väliarvioinnissa ilmi käyneiden seikkojen pohjalta.

Ohjelmassa on esimerkiksi määrä hyödyntää tarkistetussa varainhoitoasetuksessa vahvistettavaa monivuotista ohjelmasuunnittelua. Näin käytetään yksityiskohtaista monivuotista käytöstäpoistosuunnitelmaa parhaalla mahdollisella tavalla suunnittelun ja valvonnan perustasona ja parannetaan ohjelmasuunnittelusyklin tehokkuutta ja oikea-aikaisuutta. Ohjelmasuunnittelun osalta käytöstäpoiston monivuotinen luonne heijastuu monivuotiseen työohjelmaan ja rahoituspäätökseen. Ohjelmaa voidaan tarkistaa arvioinnin tulosten perusteella. Nykyisen käytännön mukaan tällä asetuksella vahvistettava rahoitus olisi käytettävä Ignalinan lopulliseen käytöstäpoisto-ohjelmaan kuuluvien hankkeiden toteuttamiseen, kunnes ohjelma saadaan päätökseen. Toinen esimerkki liittyy yhteisrahoituksen puitteiden selventämiseen, jonka yhteydessä vähennetään rahoituslähteisiin liittyvää epävarmuutta, poistetaan neuvottelutarve ja vuotuinen kansallisesta rahoitusosuudesta sopiminen sekä lisätään ohjelman omistajuutta jäsenvaltiossa.

Lisäksi käytetään yhteistä säännöstöä ja pyritään hyödyntämään synergiaa ja täydentävyyttä eri ohjelmien välillä aina kun se on mahdollista.

Euroopan aluekehitysrahastoa (EAKR), Euroopan sosiaalirahasto plussaa (ESR+) ja koheesiorahastoa voitaisiin käyttää tukemaan sosiaaliseen ja taloudelliseen siirtymään liittyviä toimenpiteitä, joihin sisältyy myös energiatehokkuuden ja uusiutuvan energian alojen toimia sekä tiettyjä muita toimia, jotka eivät liity säteilyturvallisuuskysymyksiin. Näillä rahastoilla voidaan luoda kyseeseen tulevilla alueilla lisätoimia, joissa voidaan käyttää paikallista asiantuntemusta työpaikkojen luomiseen, kestäväan kasvuun ja innovointiin. Synergiaa voidaan vastaavasti hyödyntää tutkimuksen yhdeksännen puiteohjelman ja Euratomin tutkimus- ja koulutusohjelman kanssa erityisesti teknologian kehittämisen ja testaamisen sekä koulutuksen alalla.

- **Perusoikeudet**

Ehdotuksella ei ole vaikutuksia perusoikeuksiin.

4. TALOUSARVIOVAIKUTUKSET

Määrärahoiksi on ehdotettu 552 000 000 euroa (nykyhintoina) vuosiksi 2021–2027. Summa perustuu käytöstäpoistosuunnitelman odotettuihin vuotuisiin maksuihin ottaen huomioon EU:n yhteisrahoitusosuudelle ehdotetut raja-arvot. Perusskenaariossa ohjelma etenee lähes lineaarisesti, joten säädökseen liittyvässä rahoitus selvityksessä esitetyt vuotuiset sitoumukset ja maksusuunnitelmat ovat lähes vakiot.

Ehdotetusta rahoitusohjelmasta yhteisrahoitettavat toimet perustuvat neuvoston asetuksella (EU) N:o 1369/2013 säädettyyn yksityiskohtaiseen käytöstäpoistamissuunnitelmaan. Kyseisessä suunnitelmassa määritellään ohjelman soveltamisala sekä käytöstäpoistamisprosessin lopullinen vaihe ja päättymispäivä. Lisäksi se kattaa käytöstäpoistamistoimet sekä niiden aikataulun, kustannukset ja vaadittavat henkilöresurssit.

Ohjelman hallinnoinnin henkilöstö- ja hallinnolliset resurssit pysyvät samoina kuin edeltävässä ohjelmassa.

5. LISÄTIEDOT

• Toteuttamissuunnitelmat, seuranta, arviointi ja raportointijärjestelyt

Ohjelmasuunnittelu-, seuranta ja valvontajärjestelmää vielä parannetaan ja virtaviivaistetaan nykyiseen järjestelmään verraten. Ohjelmaa yksinkertaistetaan ja parannetaan väliarvioinnista saatujen kokemusten perusteella.

Komissio muutti ohjelman hallintoa vuodet 2014–2020 kattavaa monivuotista rahoituskehystä varten vuonna 2014, jotta selkiytettäisiin tehtäviä ja vastuita ja lisättäisiin edunsaajien suunnittelu-, seuranta- ja raportointivaatimuksia. Tämän tarkistetun hallintomallin mukaisesti Liettua nimitti ohjelmakoordinaattorin ja rahoituskoordinaattorin (varaministeri tai valtiosihteeri), jotka vastaavat käytöstäpoisto-ohjelman ohjelmasuunnittelusta, koordinoinnista ja seurannasta kansallisella tasolla. Perustettiin myös komitea, jonka tehtävänä on valvoa ja raportoida ja jonka puheenjohtajuuden jakavat komission edustaja ja ohjelmakoordinaattori.

Seuraavalla rahoituskaudella käytöstäpoiston monivuotinen luonne tulee näkymään siinä, että laaditaan ehdotetun varainhoitoasetuksen mukaisesti monivuotinen työohjelma ja rahoituspäätös. Tämä ohjelmasuunnitteluprosessi liitetään ajallisesti arviointivaiheisiin (väliarviointi neljän vuoden kuluttua ja lopullinen arviointi, kun viisi vuotta on kulunut vuodesta 2027, jolloin kentällä suoritettavat toimet odotetaan saatavan päätökseen).

Nämä arvioinnit suoritetaan 13. huhtikuuta 2016 tehdyn toimielinten välisen sopimuksen¹⁰ 22 ja 23 kohdan mukaisesti. Kyseisessä sopimuksessa kolme toimielintä vahvistivat, että nykyisen lainsäädännön ja politiikkatoimien arviointien pitäisi olla tulevien toimintavaihtojen vaikutustenarviointien perustana. Arvioinneissa arvioidaan ohjelman vaikutuksia kentällä ohjelman indikaattoreiden/tavoitteiden pohjalta. Lisäksi niissä tehdään yksityiskohtainen analyysi siitä, missä määrin ohjelman voidaan katsoa olevan merkityksellinen, tuloksellinen ja tehokas, tuottavan riittävästi EU:n tason lisäarvoa ja pysyvän johdonmukaisena muiden EU:n toimintapolitiikkojen kanssa. Niissä käsitellään myös kokemuseräistä tietoa siitä, kuinka havaitaan puutteita tai ongelmia toimissa tai niiden tuloksissa, kuinka tällaisia puutteita tai ongelmia voidaan korjata ja kuinka toimien ja niiden tulosten hyödyntäminen tai vaikutus voidaan maksimoida.

Nykyinen käytäntö eli vuotuisten kertomusten laatiminen Euroopan parlamentille ja neuvostolle säilytetään.

Komissio suunnittelee, että ohjelman talousarvion toteutusta jatketaan välillisen pilarissa arvioidun täytäntöönpanoelimen (välillinen hallinnointi) eli Liettuan kansallisen viraston CPMA:n kautta. Lisäksi komission yksiköt jatkavat hankkeen toteutuksen tiivistä seurantaa puolivuositain asiakirjatarkastuksin ja paikan päällä vierailen. Tarkoituksena on myös täydentää säännöllistä ohjelmasuunnittelu-, seuranta- ja valvontasykliä riskitarkasteluun perustuvilla aihepiirikohtaisilla todentamisilla.

• Ehdotukseen sisältyvien säännösten yksityiskohtaiset selitykset

Ehdotetun perussäädöksen 3 artiklassa määritellään ohjelman tavoite monivuotisen rahoituskehysten (2021–2027) ajaksi. Erityistavoitteena on otettu huomioon ohjelman kaksijakoinen luonne eli se, että ohjelmalla haetaan sekä EU:n lisäarvoa paremman

¹⁰ Euroopan parlamentin, Euroopan unionin neuvoston ja Euroopan komission välillä 13 päivänä huhtikuuta 2016 tehty toimielinten sopimus paremmasta lainsäädännöstä, (EUVL L 123, 12.5.2016, s. 1–14).

ydinturvallisuuden kautta että EU:n jäsenvaltiolle kertyvää tietämystä ydinlaitoksen käytöstäpoistoprosessista.

Säädöksen 3, 6 ja 7 artiklassa sekä liitteessä määritellään yhteisesti ne puitteet, joilla varmistetaan EU:n rahoituksen keskittäminen ohjelman tavoitteiden saavuttamista aidosti edistäviin toimiin. Niissä selvennetään EU:n ja Liettuan välistä työnjakoa Ignalinan ydinvoimalaitoksen käytöstäpoistossa. Säädöksen 7 artiklassa vahvistetaan EU:n maksuille vuotuiseksi enimmäismääräksi 80 prosentin yhteisrahoitusosuus. Tämä on vastaus Euroopan tilintarkastustuomioistuimen suosituksiin 3 ja 4¹¹, joiden mukaan Liettuan olisi valmistauduttava käyttämään käytöstäpoiston kustannuksiin kansallisia varoja ja komission pyrittävä kasvattamaan kansallista rahoitusosuutta. Tämä säännös ja neuvoston asetuksessa (EU) N:o 1369/2013 vahvistetun yksityiskohtaisen käytöstäpoistamissuunnitelman kustannusarviot rajaavat sitoumuksen, jonka EU antoi Liettualle sen liittymisasiakirjassa.

Säädöksen 8 artiklassa säädetään merkittävästä yksinkertaistamisesta nykyiseen ohjelmaan verrattuna: monivuotisesta työohjelmasta, joka heijastelee käytöstäpoistosuunnitelmien luonnetta. Vaikka monivuotisuuteen perustuva lähestymistapa otetaan käyttöön ohjelmasuunnittelun tasolla, 4 artiklan 3 kohdassa säädetään mahdollisuudesta tehdä vuotuisia talousarviositoumuksia ja 9 artiklan 4 kohdassa kuvatulla tavalla säilytetään vuotuinen raportointi Euroopan parlamentille ja neuvostolle.

Säädöksen 10 artiklassa määritellään menettely monivuotisen työohjelman tarkistamiseen ajanjaksolle, joka soveltuu ohjelman luonteeseen, ja annetaan komissiolle välineet toteuttaa korjaavia toimenpiteitä tarvittaessa.

Ohjelman erityistavoite kuvataan liitteessä I. Liitteessä I esitetään taulukon I avulla komission vastaus Euroopan tilintarkastustuomioistuimen suositukseen 6¹², jossa pyydettiin komissiota sallimaan unionin rahoituksen käyttö ainoastaan sellaisen henkilöstön kustannuksiin, joka työskentelee täysipäiväisesti käytöstäpoistotoimissa. Taulukon mukaisesti unionin rahoitus rajataan olennaisiin tehtäviin, kuten turvallisuuteen, ja yhteisrahoitusta käytetään sovittamaan paikallisten sidosryhmien intressejä unionin intresseihin. Liitteessä II vahvistetaan erityiset indikaattorit, joilla raportoidaan ohjelman edistymistä tavoitteiden saavuttamisessa purkamisen ja dekontaminaation, radioaktiivisesta jätteestä huolehtimisen ja tietämyksen levittämisen aloilla.

¹¹ Euroopan tilintarkastustuomioistuimen erityiskertomus nro 22/2016. Suositus 3: ”Aiheuttamisperiaatteen noudattaminen lisäämällä kansallista rahoitusta vuosina 2014–2020 ja sen jälkeen”. Kolmen jäsenvaltion olisi tunnustettava oma roolinsa aiheuttamisperiaatteen noudattamisessa ja olla valmiit käyttämään kansallisia varoja kattamaan käytöstäpoiston kustannuksia sekä loppusijoituksen kustannuksia sekä nykyisellä rahoituskaudella että sen jälkeen. Suositus 4: ”Jäsenvaltioiden yhteisrahoitusosuuksien kasvattaminen rahoituskaudella 2014–2020”. Komission olisi pyrittävä kasvattamaan kansallisen yhteisrahoituksen osuutta rahoituskaudella 2014–2020. Sen olisi määriteltävä selkeästi – esimerkiksi komission päätöksellä – mitä ovat ”perustellut poikkeustapaukset”, joissa EU:n olisi mahdollista rahoittaa hankkeita kokonaan ydinvoimalaitosten käytöstäpoiston avustusohjelmista.

¹² Euroopan tilintarkastustuomioistuimen erityiskertomus nro 22/2016, suositus 6: ”EU:n rahoitus vain käytöstäpoistokustannuksiin. Komission olisi määrättävä, että ydinvoimaloiden käytöstäpoiston avustusohjelmista myönnettävää EU:n rahoitusta saa käyttää vain yksinomaan käytöstäpoistotoimien parissa työskentelevän henkilöstön kustannusten kattamiseen.”

Ehdotus

NEUVOSTON ASETUS

Liettuassa sijaitsevan Ignalinan ydinvoimalaitoksen käytöstäpoiston avustushjelman (Ignalina-ohjelma) perustamisesta ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 1369/2013 kumoamisesta

EUROOPAN UNIONIN NEUVOSTO, joka

ottaa huomioon vuoden 2003 liittymisasiakirjan ja erityisesti sen liitteenä olevan pöytäkirjan N:o 4 3 artiklan,

ottaa huomioon Euroopan komission ehdotuksen,

sekä katsoo seuraavaa:

- (1) Liettua sitoutui vuoden 2003 liittymisasiakirjaan liitetyn Ignalinan ydinvoimalaitosta koskevan pöytäkirjan N:o 4¹³ mukaisesti sulkemaan Ignalinan ydinvoimalaitoksen reaktorin 1 joulukuun 31 päivään 2004 mennessä ja reaktorin 2 joulukuun 31 päivään 2009 mennessä sekä poistamaan sen jälkeen kyseiset reaktorit käytöstä.
- (2) Liittymisasiakirjan mukaisten velvoitteidensa mukaisesti ja unionin avustuksella Liettua on sulkenut kyseiset reaktorit annetuissa määräajoissa ja edistynyt huomattavasti niiden käytöstäpoistossa. Lisää työtä tarvitaan, jotta säteilyvaaran tasoa voidaan edelleen laskea. Käytettävissä olevien arvioiden mukaan tähän tarkoitukseen tarvitaan lisävaroja vuoden 2020 jälkeen.
- (3) Tämän asetuksen mukaisissa toimissa olisi noudatettava sovellettavaa unionin oikeutta ja kansallista lakia. Tässä asetuksessa tarkoitettu ydinvoimalaitoksen käytöstäpoisto olisi toteutettava ydinturvallisuutta koskevan lainsäädännön eli neuvoston direktiivin 2009/71/Euratom¹⁴ ja jätehuoltoa koskevan lainsäädännön eli neuvoston direktiivin 2011/70/Euratom¹⁵ mukaisesti. Lopullinen vastuu ydinturvallisuudesta sekä käytetystä ydinpolttoaineesta ja radioaktiivisesta jätteestä huolehtimisesta on Liettualla.
- (4) Pöytäkirjassa N:o 4 tunnustettiin, että Ignalinan ydinvoimalaitoksen, jossa on kaksi Neuvostoliitolta perittyä RBMK-tyyppistä 1 500 megawatin reaktoriyksikköä, ennenaikainen sulkeminen ja sitä seuraava käytöstä poistaminen ovat ennennäkemätön haaste ja Liettualle poikkeuksellisen painava taloudellinen rasite, joka ei ole suhteessa maan kokoon eikä sen taloudelliseen vahvuuteen, ja todettiin, että Ignalina-ohjelman mukainen unionin tuki jatkuu keskeytyksettä vuoden 2006 jälkeenkin seuraavan rahoituskehityksen ajan.
- (5) Tässä asetuksessa vahvistetaan Liettuassa sijaitsevan Ignalinan ydinvoimalaitoksen käytöstäpoiston avustushjelman, jäljempänä 'ohjelma', rahoituspuitteet, joita

¹³ EUVL L 236, 23.9.2003, s. 944.

¹⁴ Neuvoston direktiivi 2009/71/Euratom, annettu 25 päivänä kesäkuuta 2009, ydinlaitosten ydinturvallisuutta koskevan yhteisön kehityksen perustamisesta (EUVL L 172, 2.7.2009, s. 18).

¹⁵ Neuvoston direktiivi 2011/70/Euratom, annettu 19 päivänä heinäkuuta 2011, yhteisön kehityksen perustamisesta käytetyn ydinpolttoaineen ja radioaktiivisen jätteen vastuullista ja turvallista huoltoa varten (EUVL L 199, 2.8.2011, s. 48).

Euroopan parlamentti ja neuvosto pitävät ensisijaisena rahoitusohjeenaan vuosittaisessa talousarviomenettelyssä talousarviota koskevasta kurinalaisuudesta, talousarvioyhteistyöstä ja moitteettomasta varainhoidosta 2 päivänä joulukuuta 2013 tehdyn Euroopan parlamentin, neuvoston ja komission välisen toimielinten sopimuksen¹⁶ 17 kohdan mukaisesti.

- (6) Ohjelmaan sovelletaan Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusta (EU, Euratom) 2018/... [uusi varainhoitoasetus]¹⁷, jäljempänä 'varainhoitoasetus'. Siinä vahvistetaan säännöt, jotka koskevat unionin talousarvion toteuttamista, mukaan lukien avustuksia, palkintoja, hankintoja, välillistä toteutusta, rahoitusapua, rahoitusvälineitä ja talousarviotakuista koskevat säännöt.
- (7) Varainhoitoasetuksen, Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU, Euratom) N:o 883/2013¹⁸, neuvoston asetuksen (Euratom, EY) N:o 2988/95¹⁹, neuvoston asetuksen (Euratom, EY) N:o 2185/96²⁰ ja neuvoston asetuksen (EU) 2017/1939²¹ mukaan unionin taloudellisia etuja on suojattava oikeasuhteisin toimenpitein, joita ovat sääntöjenvastaisuuksien ja petosten ehkäiseminen, havaitseminen, korjaaminen ja tutkiminen sekä hukattujen, aiheettomasti maksettujen tai virheellisesti käytettyjen varojen takaisinperintä ja soveltuvin osin hallinnollisten seuraamusten määrääminen. Erityisesti asetuksen (EU, Euratom) N:o 883/2013 ja asetuksen (Euratom, EY) N:o 2185/96 nojalla Euroopan petostentorjuntavirasto (OLAF) voi tehdä tutkimuksia, joihin sisältyvät myös paikan päällä suoritettavat todentamiset ja tarkastukset, selvittääkseen, onko kyse petoksesta, lahjonnasta tai muuta laittomasta toiminnasta, joka vahingoittaa unionin taloudellisia etuja. Asetuksen (EU) 2017/1939 nojalla Euroopan syyttäjänvirasto (EPPO) voi tutkia petoksia ja muuta laitonta toimintaa, joka vahingoittaa unionin taloudellisia etuja, sekä nostaa niistä syytteen Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin (EU) 2017/1371²² mukaisesti. Unionin rahoitusta saavien henkilöiden ja yhteisöjen on toimittava varainhoitoasetuksen mukaisesti täydessä yhteistyössä unionin taloudellisten etujen suojaamiseksi, myönnettävä komissiolle, OLAFille, Euroopan syyttäjänvirastolle ja Euroopan tilintarkastustuomioistuimelle tarvittavat valtuudet ja varmistettava, että unionin varojen hoitamiseen osallistuvat kolmannet osapuolet myöntävät vastaavat oikeudet.
- (8) Tämä asetus ei vaikuta valtioneuvoston menettelyihin, joita tulevaisuudessa mahdollisesti toteutetaan Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 107 ja 108 artiklan mukaisesti.

¹⁶ EUVL L 123, 12.5.2016, s. 1–14.

¹⁷ [koko nimi; EUVL-viite].

¹⁸ Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU, Euratom) N:o 883/2013, annettu 11 päivänä syyskuuta 2013, Euroopan petostentorjuntaviraston (OLAF) tutkimuksista sekä Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 1073/1999 ja neuvoston asetuksen (Euratom) N:o 1074/1999 kumoamisesta (EUVL L 248, 18.9.2013, s. 1).

¹⁹ Neuvoston asetus (EY, Euratom) N:o 2988/95, annettu 18 päivänä joulukuuta 1995, Euroopan yhteisöjen taloudellisten etujen suojaamisesta (EYVL L 312, 23.12.1995, s. 1).

²⁰ Neuvoston asetus (Euratom, EY) N:o 2185/96, annettu 11 päivänä marraskuuta 1996, komission paikan päällä suorittamista tarkastuksista ja todentamisista Euroopan yhteisöjen taloudellisiin etuihin kohdistuvien petosten ja muiden väärinkäytösten estämiseksi (EYVL L 292, 15.11.1996, s. 2).

²¹ Neuvoston asetus (EU) 2017/1939, annettu 12 päivänä lokakuuta 2017, tiiviimmän yhteistyön toteuttamisesta Euroopan syyttäjänviraston (EPPO) perustamisesta (EUVL L 283, 31.10.2017, s. 1).

²² Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi (EU) 2017/1371, annettu 5 päivänä heinäkuuta 2017, unionin taloudellisiin etuihin kohdistuvien petosten torjunnasta rikosoikeudellisin keinoin (EUVL L 198, 28.7.2017, s. 29).

- (9) Tämän asetuksen nojalla annettavalla rahoituksella olisi keskityttävä toimiin, joilla käytöstäpoiston turvallisuustavoitteet toteutetaan, ja lopullisen vastuun ydinturvallisuudesta olisi pysyttävä Liettualla.
- (10) Ohjelmalla olisi myös varmistettava siitä saadun tietämyksen levittäminen muihin unionin jäsenvaltioihin koordinoiden ja pyrkien synergiaetuihin niiden toimenpiteiden kanssa, joita toteutetaan unionin toisen käytöstäpoisto-ohjelman puitteissa Bulgariassa, Slovakiassa ja komission yhteisessä tutkimuskeskuksessa, koska tällaiset toimenpiteet tuovat suurimman EU:n tason lisäarvon.
- (11) Tämän asetuksen mukainen Ignalinan ydinvoimalaitoksen käytöstäpoisto olisi suoritettava parasta mahdollista teknistä asiantuntemusta käyttäen ja käytöstä poistettavien laitosten luonne ja tekniset erityispiirteet asianmukaisesti huomioon ottaen, jotta varmistetaan turvallisuus ja suurin mahdollinen tehokkuus, ja ottaen siinä huomioon kansainväliset parhaat käytännöt.
- (12) Komission ja Liettuan olisi varmistettava käytöstäpoistoprosessin etenemisen tehokas seuranta ja valvonta, jotta taataan, että tämän asetuksen nojalla osoitetulla rahoituksella saadaan mahdollisimman suuri unionin lisäarvo, vaikka lopullinen vastuu käytöstäpoistosta jääkin Liettualle. Osana tällaista seurantaa on toimivalla tavalla mitattava edistymistä ja saavutuksia sekä tarvittaessa toteutettava korjaavia toimenpiteitä.
- (13) Paremmasta lainsäädännöstä 13 päivänä huhtikuuta 2016 tehdyn toimielinten välisen sopimuksen²³ 22 ja 23 kohdan nojalla tätä ohjelmaa on arvioitava erityisten seurantavaatimusten mukaisesti kerättyjen tietojen perusteella välttämättä kuitenkin ylisääntelyä ja varsinkin jäsenvaltioille aiheutuvaa hallinnollista raskautta. Näihin vaatimuksiin voidaan tarvittaessa sisällyttää mitattavissa olevia indikaattoreita, joiden perusteella kerätään näyttöä ohjelman käytännön vaikutuksista.
- (14) Ohjelmalle osoitettujen määrärahojen määrää sekä ohjelmointikautta olisi voitava tarkastella uudelleen väliarviointikertomuksen tulosten perusteella.
- (15) Tämän asetuksen nojalla yhteisrahoitetut toimet yksilöidään neuvoston asetuksella (EU) N:o 1369/2013²⁵ vahvistetussa käytöstäpoistamissuunnitelmassa määritellyissä rajoissa. Kyseisessä suunnitelmassa määritellään ohjelman soveltamisala sekä käytöstäpoistamisprosessin lopullinen vaihe ja päättymispäivä; lisäksi se kattaa käytöstäpoistamistoimet sekä niiden aikataulun, kustannukset ja vaaditut henkilöstöresurssit. Liettuan olisi tarvittaessa toimitettava suunnitelman päivitetty versiot komission tarkasteltaviksi työohjelmien suunnittelua varten.
- (16) Ohjelma olisi toteutettava Liettuan ja unionin yhteisin taloudellisin panostuksin. Unionin yhteisrahoituksen enimmäismäärä olisi vahvistettava edellisissä ohjelmissa vakiintuneiden yhteisrahoituskäytäntöjen mukaisesti. Vertailukelpoisissa unionin ohjelmissa omaksuttu käytäntö ja Liettuan vahvistunut talous huomioon ottaen unionin yhteisrahoitusosuus ei saisi ylittää 80 prosenttia avustuskelpoisista kustannuksista Ignalinan ydinvoimalan käytöstäpoisto-ohjelman alusta tämän asetuksen perusteella rahoitettavien toimien toteuttamisen päättämiseen saakka. Jäljelle jäävä yhteisrahoitusosuus pitäisi saada Liettualta ja muista lähteistä kuin unionin talousarviosta, esimerkiksi kansainvälisistä rahoituslaitoksista ja muilta avunantajilta.

²³ EUVL L 123, 12.5.2016, s. 1.

- (17) Sen vuoksi asetus (EU) N:o 1369/2013²⁴ olisi kumottava.
- (18) Tilintarkastustuomioistuimen erityiskertomus nro 22/2016 ”Ydinvoimaloiden käytöstä poistamiseen tarkoitettu EU:n taloudellinen tuki Bulgarialle, Liettualle ja Slovakialle”, sen suositukset sekä komission antama vastaus on otettu asianmukaisesti huomioon.
- (19) Ohjelma kuuluu neuvoston direktiivin 2011/70/Euratom mukaisen Liettuan kansallisen ohjelman soveltamisalaan.
- (20) Jotta voidaan varmistaa tämän asetuksen 3 artiklan täytäntöönpanoa koskevat yhdenmukaiset edellytykset, komissiolle olisi siirrettävä täytäntöönpanovaltaa. Tätä valtaa olisi käytettävä Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 182/2011²⁵ mukaisesti.
- (21) Tähän asetukseen sovelletaan horisontaalisia varainhoitosääntöjä, jotka Euroopan parlamentti ja neuvosto antavat Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 322 artiklan perusteella. Näistä säännöistä säädetään varainhoitoasetuksessa, ja niissä määritetään erityisesti menettely talousarvion laatimiselle ja sen toteuttamiselle käyttäen avustuksia, hankintoja, palkintoja ja välillistä toteutusta, sekä taloushallinnon henkilöstön toiminnan valvonta. Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 322 artiklan perusteella annetut säännöt koskevat myös unionin talousarvion suojaamista tilanteissa, joissa oikeusvaltioperiaatteen noudattamiseen jäsenvaltioissa kohdistuu yleisiä puutteita, sillä oikeusvaltioperiaatteen noudattaminen on välttämätön ennakkoodellytys moitteettomalle varainhoidolle ja EU:n rahoituksen tuloksellisuudelle.
- (22) Koska on tärkeää torjua ilmastonmuutosta Pariisin sopimuksen täytäntöönpanoa koskevien unionin sitoumusten ja Yhdistyneiden kansakuntien kestävä kehityksen tavoitteiden mukaisesti, tällä ohjelmalla edistetään ilmastotoimien valtavirtaistamista ja pyrkimistä yleiseen tavoitteeseen, jonka mukaan 25 prosentilla EU:n talousarviomenoista olisi tuettava ilmastotavoitteita. Asiaan liittyvät toimet yksilöidään ohjelman laadinnan ja täytäntöönpanon aikana, ja niitä arvioidaan uudelleen sen väliarvioinnin yhteydessä.
- (23) Tämän asetuksen mukaiset rahoitustyyppit ja toteutustavat olisi valittava sen perusteella, miten niillä voidaan saavuttaa toimien erityistavoitteet ja saada tuloksia ottaen erityisesti huomioon tarkastusten kustannukset, hallinnollinen rasite ja odotettavissa oleva sääntöjenvastaisuuden riski. Tässä olisi harkittava kertakorvausten, kiinteiden määrien ja yksikkökustannusten käyttämistä sekä varainhoitoasetuksen 125 artiklan 1 kohdassa tarkoitetun rahoituksen, joka ei perustu toimien kustannuksiin, käyttämistä,

²⁴ Neuvoston asetus (EU) N:o 1369/2013, annettu 13 päivänä joulukuuta 2013, unionin tuesta ydinvoimaloiden käytöstä poistamisen avustushjelmalle Liettuaassa (EUVL L 346, 20.12.2013, s. 7).

²⁵ Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) N:o 182/2011, annettu 16 päivänä helmikuuta 2011, yleisistä säännöistä ja periaatteista, joiden mukaisesti jäsenvaltiot valvovat komission täytäntöönpanovalan käyttöä (EUVL L 55, 28.2.2011, s. 13).

ON HYVÄKSYNYT TÄMÄN ASETUKSEN:

I LUKU
YLEISET SÄÄNNÖKSET

. artikla

Kohde

Tällä asetuksella perustetaan Liettuassa sijaitsevan Ignalinan ydinvoimalaitoksen käytöstäpoiston avustushjelma, jäljempänä 'ohjelma'.

Siinä vahvistetaan ohjelman tavoitteet, talousarvio vuosiksi 2021–2027, unionin rahoituksen muodot ja rahoitusta koskevat säännöt.

. artikla

Määritelmät

Tässä asetuksessa tarkoitetaan:

- 1) 'käytöstäpoistolla' hallinnollisia ja teknisiä toimenpiteitä, joilla mahdollistetaan ydinlaitoksen viranomaisvalvonnan lopettaminen kokonaan tai osittain ja joiden tarkoituksena on varmistaa ihmisten ja ympäristön suojeleminen pitkällä aikavälillä, mukaan lukien radionuklidijäämien tason alentaminen materiaaleissa ja laitoksen sijaintipaikalla;
- 2) 'käytöstäpoistosuunnitelmalla' asiakirjaa, joka sisältää yksityiskohtaiset tiedot ehdotetusta käytöstäpoistosta ja joka kattaa valitun käytöstäpoistostrategian, käytöstäpoistotoimien aikataulun, tyypin ja järjestyksen, sovellettavan jätehuoltostrategian, valvonnasta vapauttaminen mukaan lukien, ehdotetun loppuvaiheen, käytöstäpoistosta syntyvän jätteen varastoinnin ja loppusijoituksen, käytöstäpoiston aikataulun, käytöstäpoiston loppuunsaattamisen kustannusarvion, sekä tavoitteet, odotetut tulokset, välitavoitteet ja määräpäivät sekä niitä vastaavat keskeiset suorituskykyindikaattorit, mukaan lukien ansaittuun arvoon perustuvat indikaattorit. Suunnitelman laatii ydinlaitoksen toimiluvanhaltija, ja se otetaan huomioon ohjelman monivuotisissa työohjelmissa.

. artikla

Ohjelman tavoitteet

1. Ohjelman yleisenä tavoitteena on auttaa Lietuvaa toteuttamaan Ignalinan ydinvoimalaitoksen käytöstäpoisto siten, että painopiste on Ignalinan ydinvoimalaitoksen käytöstäpoiston säteilyturvallisuushaasteiden hallinnassa, ja varmistaa, että siitä saatua ydinvoimalaitosten käytöstäpoistoa koskevaa tietämystä levitetään laajasti kaikkiin EU:n jäsenvaltioihin.
2. Ohjelman erityistavoitteena on toteuttaa Ignalinan varusteiden ja reaktorikuilujen purkaminen ja dekontaminaatio käytöstäpoistosuunnitelman mukaisesti, jatkaa käytöstäpoistosta ja ydinvoimalasta yleensä aiheutuvasta jätteestä huolehtimista turvallisesti sekä levittää syntynyttä tietämystä sidosryhmille EU:ssa.

3. Erityistavoitteen yksityiskohtainen kuvaus on liitteessä I. Komissio voi muuttaa täytäntöönpanosäädöksillä liitettä I noudattaen 12 artiklan 2 kohdassa tarkoitettua tarkastelumenettelyä.

. artikla

Talousarvio

1. Ohjelman toteuttamiseen varatut rahoituspuitteet vuosiksi 2021–2027 ovat 552 000 000 euroa nykyhintoina.
2. Edellä 1 kohdassa tarkoitetulla määrällä voidaan kattaa menoja, jotka liittyvät ohjelman toteutusta koskevaan tekniseen ja hallinnolliseen apuun, kuten valmistelu-, seuranta-, valvonta-, tarkastus- ja arviointitoimintaan, mukaan lukien tietotekniikkajärjestelmät.
3. Useamman kuin yhden varainhoitovuoden aikana toteutettavia toimia koskevat talousarviositoumukset voidaan jakaa usealle eri varainhoitovuodelle vuotuisiksi eriksi.

. artikla

Rahoituksen toteutus ja muodot

1. Ohjelman toteutuksessa käytetään suoraa hallinnointia varainhoitoasetuksen mukaisesti tai välillistä hallinnointia varainhoitoasetuksen 62 artiklan 1 kohdan c alakohdassa tarkoitettujen elinten kanssa.
2. Ohjelmasta voidaan myöntää rahoitusta missä tahansa varainhoitoasetuksessa vahvistetussa muodossa.

II LUKU

AVUSTUSKELPOISUUS

. artikla

Avustuskelpoiset toimet

Rahoitusta voidaan antaa ainoastaan sellaisiin toimiin, joilla toteutetaan 3 artiklassa ja liitteessä I tarkoitettuja tavoitteita.

. artikla

Yhteisrahoitusosuudet

Ohjelmasta rahoitettava unionin enimmäisrahoitusosuus saa olla kokonaisuudessaan enintään 80 prosenttia. Jäljelle jäävä yhteisrahoitusosuus on saatava Liettualta ja muista rahoituslähteistä kuin unionin talousarviosta.

III LUKU

OHJELMASUUNNITTELU, SEURANTA, ARVIOINTI JA VALVONTA

. artikla

Työohjelma

1. Ohjelma toteutetaan varainhoitoasetuksen 110 artiklassa tarkoitetulla monivuotisella työohjelmalla.
2. Monivuotisessa työohjelmassa on seurattava käytöstäpoistosuunnitelmaa, joka on ohjelman seurannan ja arvioinnin pohjana.

. artikla

Seuranta ja raportointi

1. Indikaattorit, joiden avulla raportoidaan ohjelman edistymisestä 3 artiklassa säädettyjen tavoitteiden saavuttamisessa, esitetään liitteessä II.
2. Tulosraportointijärjestelmällä on varmistettava, että ohjelman toteuttamisen ja tulosten seurannassa käytettävät tiedot kerätään tehokkaasti, tuloksellisesti ja oikea-aikaisesti. Sitä varten unionin varojen saajille ja (tarvittaessa) jäsenvaltioille on asetettava oikeasuhteiset raportointivaatimukset.
3. Komissio laatii kunkin vuoden lopussa kertomuksen edellisinä vuosina toteutetun työn edistymisestä ja esittää sen Euroopan parlamentille ja neuvostolle.

. artikla

Arviointi

1. Arvioinnit on suoritettava oikea-aikaisesti, jotta niitä voidaan hyödyntää päätöksenteossa.
2. Ohjelman väliarviointi on suoritettava heti kun ohjelman toteuttamisesta on saatavilla riittävästi tietoa, kuitenkin viimeistään neljän vuoden kuluttua siitä, kun 1 artiklassa mainittu ajanjakso on alkanut. Väliarvioinnissa käsitellään myös mahdollisuuksia 8 artiklassa tarkoitetun monivuotisen työohjelman muuttamiseen.
3. Komissio suorittaa ohjelman toteuttamisen päätyttyä, kuitenkin viimeistään viiden vuoden kuluttua 1 artiklassa mainitun ajanjakson päättymisestä, ohjelman lopullisen arvioinnin.
4. Komissio toimittaa arviointiensa johtopäätökset ja niihin liittyvät huomautuksensa Euroopan parlamentille ja neuvostolle.

. artikla

Tarkastukset

Henkilöiden tai yhteisöjen, mukaan lukien muut kuin unionin toimielinten tai elinten valtuuttamat henkilöt ja yhteisöt, tekemät unionin ja kansallisen rahoitusosuuden käyttöä

koskevat tarkastukset muodostavat yleisen varmuuden perustan varainhoitoasetuksen 127 artiklan mukaisesti.

. artikla

Komitea

1. Komissiota avustaa komitea. Tämä komitea on asetuksessa (EU) N:o 182/2011 tarkoitettu komitea.
2. Kun viitataan tähän kohtaan, sovelletaan asetuksen (EU) N:o 182/2011 5 artiklaa.
Kun komitean lausunto on tarkoitus hankkia kirjallista menettelyä noudattaen, tämä menettely päätetään tuloksettomana, jos komitean puheenjohtaja lausunnon antamiselle asetetussa määräajassa niin päättää tai komitean jäsenten yksinkertainen enemmistö sitä pyytää.

IV LUKU

SIIRTYMÄ- JA LOPPUSÄÄNNÖKSET

. artikla

Tiedotus, viestintä ja julkisuus

1. Unionin rahoituksen saajien on ilmaistava rahoituksen alkuperä ja varmistettava unionin rahoituksen näkyvyys (erityisesti kun ne tekevät tunnetuksi toimia ja niiden tuloksia) tarjoamalla johdonmukaista, olennaista ja oikeasuhteista kohdennettua tietoa eri kohderyhmille, tiedotusvälineet ja suuri yleisö mukaan lukien.
2. Komissio toteuttaa tiedotus- ja viestintätoimia, jotka koskevat ohjelmaa ja sen toimia ja tuloksia. Ohjelmalle osoitetuilla taloudellisilla resursseilla tuetaan myös unionin poliittisia painopisteitä koskevaa tiedottamista sikäli kuin painopisteet liittyvät 3 artiklassa tarkoitettuihin tavoitteisiin.

. artikla

Kumoaminen

Kumotaan asetus (EU) N:o 1369/2013.

. artikla

Siirtymäsäännökset

1. Tämän asetuksen estämättä voidaan jatkaa tai muuttaa toimia noudattaen asetusta (EU) N:o 1369/2013, jota sovelletaan kyseisiin toimiin niiden päättämiseen asti.
2. Ohjelman rahoituspuitteet voivat kattaa myös teknisen ja hallinnollisen avun menoja, jotka ovat tarpeen, jotta voidaan varmistaa siirtyminen ohjelman ja sitä edeltävien, asetuksen (EU) N:o 1369/2013 mukaisesti hyväksyttyjen toimenpiteiden välillä.

3. Määrärahoja voidaan tarvittaessa sisällyttää talousarvioon 4 artiklassa säädettyjen menojen kattamiseksi vielä vuoden 2027 jälkeen, jotta sellaisten toimien hallinnointi olisi mahdollista, joita ei ole saatettu päätökseen 31 päivään joulukuuta 2027 mennessä.

. artikla

Voimaantulo

Tämä asetus tulee voimaan kahdentenakymmenentenä päivänä sen jälkeen, kun se on julkaistu *Euroopan unionin virallisessa lehdessä*.

Sitä sovelletaan 1 päivästä tammikuuta 2021.

Tämä asetus on kaikilta osiltaan velvoittava, ja sitä sovelletaan sellaisenaan kaikissa jäsenvaltioissa.

Tehty Brysselissä

Neuvoston puolesta
Puheenjohtaja

SÄÄDÖSEHDOTUKSEEN LIITTYVÄ RAHOITUSSELVITYS

1. PERUSTIEDOT EHDOTUKSESTA/ALOITTEESTA

- 1.1. Ehdotuksen/aloitteen nimi
- 1.2. Toimintalohko(t) toimintoperusteisessa johtamis- ja budjetointijärjestelmässä (ABM/ABB)
- 1.3. Ehdotuksen/aloitteen luonne
- 1.4. Ehdotuksen/aloitteen perustelut
- 1.5. Toiminnan ja sen rahoitusvaikutusten kesto
- 1.6. Hallinnointitapa (Hallinnointitavat)

2. HALLINNOINTI

- 2.1. Seuranta- ja raportointisäännöt
- 2.2. Hallinnointi- ja valvontajärjestelmä
- 2.3. Toimenpiteet petosten ja sääntöjenvastaisuuksien ehkäisemiseksi

3. EHDOTUKSEN/ALOITTEEN ARVIOIDUT RAHOITUSVAIKUTUKSET

- 3.1. Kyseeseen tulevat monivuotisen rahoituskehysten otsakkeet ja menopuolen budjettikohdat
- 3.2. Arvioidut vaikutukset menoihin
 - 3.2.1. *Yhteenveto arvioituista vaikutuksista menoihin*
 - 3.2.3. *Arvioidut vaikutukset hallintomäärärahoihin*
 - 3.2.5. *Ulkopuolisten tahojen rahoitusosuudet*
- 3.3. Arvioidut vaikutukset tuloihin

SÄÄDÖSEHDOTUKSEEN LIITTYVÄ RAHOITUSSELVITYS

1. PERUSTIEDOT EHDOTUKSESTA/ALOITTEESTA

1.1. Ehdotuksen/aloitteen nimi

Neuvoston asetus Liettuassa sijaitsevan Ignalinan ydinvoimalaitoksen käytöstäpoiston avustushjelman perustamisesta vuosiksi 2021–2027

1.2. Toimintalohko(t) (*ohjelmaklusteri*)

Ydinturvallisuus

1.3. Ehdotus/aloite liittyy

☐ uuteen toimeen,

☐ joka perustuu pilottihankkeeseen tai valmistelutoimeen²⁶

☒ käynnissä olevan toimen jatkamiseen

☐ yhden tai useamman toimen sulauttamiseen tai uudelleen suuntaamiseen johonkin toiseen/uuteen toimeen.

1.4. Ehdotuksen/aloitteen perustelut

1.4.1. *Tarpeet, joihin ehdotuksella/aloitteella vastataan lyhyellä tai pitkällä aikavälillä sekä aloitteen yksityiskohtainen toteutusaikataulu*

Ignalina-ohjelmalla vastataan sen oikeudellisen perustan (eli Liettuan liittymissopimuksen ja erityisesti pöytäkirjan N:o 4 sekä vuoden 2003 liittymisasiakirjan 56 artiklan) tarpeisiin.

1.4.2. *EU:n osallistumisesta saatava lisäarvo (joka voi olla seurausta eri tekijöistä, kuten koordinoinnin paranemisesta, oikeusvarmuudesta tai toiminnan vaikuttavuuden tai täydentävyyden paranemisesta). EU:n osallistumisesta saatavalla lisäarvolla tarkoitetaan tässä kohdassa arvoa, jonka EU:n osallistuminen tuottaa sen arvon lisäksi, joka olisi saatu aikaan pelkillä jäsenvaltioiden toimilla.*

Ehtona liittymiselleen EU:hun Liettua sitoutui sulkemaan ja myöhemmin poistamaan käytöstä Tsernobyli-tyyppiset ydinreaktorinsa Ignalinan ydinvoimalaitoksessa. Osoittaakseen solidaarisuutta Liettualle Euroopan unioni sitoutui Liettuan liittymissopimuksessa antamaan taloudellista apua Ignalinan ydinvoimalaitoksen käytöstäpoistoon.

Käytöstäpoistotoimet ovat käynnissä, ja ne saadaan suunnitelman mukaan päätökseen vuonna 2038. On unionin edun mukaista jatkaa taloudellista tukea käytöstäpoistoon, jotta voidaan varmistaa operaation turvallisuuden mahdollisimman korkea taso. Ohjelmalla tuetaan merkittävällä ja kestäväällä tavalla työntekijöiden ja väestön terveyttä, ehkäistään ympäristön pilaantumista ja saadaan aikaan todellista edistystä ydinturvallisuudessa ja ydinturvajärjestelyissä.

1.4.3. *Vastaavista toimista saadut kokemukset*

Ydinvoiman käytöstäpoiston avustushjelmista (*Nuclear Decommissioning Assistance Programmes*, NDAP) on tehty väliarviointi. Väliarvioinnissa tarkasteltiin ja arvioitiin ohjelmien tuloksia ja vaikutuksia sekä resurssien käytön tehokkuutta ja

²⁶

Sellaisina kuin nämä on määritelty varainhoitoasetuksen 58 artiklan 2 kohdan a ja b alakohdassa.

sen tuomaa unionin tason lisäarvoa. Komissio keräsi väliarviointia varten asiaankuuluvia tietoja ja dataa kuulemalla laajalti tärkeimpiä sidosryhmiä (eli ministeriöitä, täytäntöönpanoelimiä, käytöstäpoiston toteuttajia, NDAP-komitean jäseniä).

NDAP:n väliarvioinnin päätelmät voidaan tiivistää seuraavasti:

Johdonmukaisuus suhteessa EU:n toimintapolitiikkoihin. EU:n tuella varmistetaan, että välittömän purkamisen strategiaa noudatetaan Liettuassa vakaasti ja että tuleville sukupolville ei siirretä kohtuutonta taakkaa – siitä huolimatta, että ohjelmalla osittain historiallisista syistä poiketaan periaatteesta, jonka mukaan on kokonaan jäsenvaltioiden vastuulla varmistaa taloudelliset resurssit ydinvoiman käytöstäpoistoon ja radioaktiivisesta jätteestä huolehtimiseen. Monivuotista rahoituskehystä 2014–2020 valmisteltaessa Liettua muutti Ignalinan ydinvoimalaitoksen käytöstäpoistosuunnitelmaa vuonna 2013 siten, että sen loppuun saattamisen päivämäärää siirrettiin yhdeksällä vuodella eteenpäin vuodesta 2029 vuoteen 2038.

Edistyminen. Liettua on edennyt kahden grafiittihidasteisen ydinreaktorinsa käytöstäpoistossa tuloksellisesti ja tehokkaasti vuonna 2014 sovitun perusskenaarion (eli käytöstäpoistosuunnitelman) mukaisesti.

Turvallisuus. Nykyisen rahoituskehyksen alaisen unionin rahoituksen avulla päästään huomattavasti parantuneeseen turvallisuuden tasoon laitosalueella.

Rahoituksen määrä. Ignalina-ohjelman rahoitusvaje vuoden 2020 jälkeen on 1 331 miljoonan euron suuruusluokkaa.

Kansallinen rahoitusosuus. Saavutettu kansallisen rahoitusosuuden taso näyttäisi tuovan mukanaan asianmukaisen tehokkuuden. Rahoitusta ei kuitenkaan ole vahvistettu oikeusperustassa, mikä luo epävarmuutta, joka olisi poistettava. Analyysissa todetaan myös, että kansallisen rahoitusosuuden kasvattaminen on tarvittava muttei riittävä kannustin käytöstäpoiston oikea-aikaisuuteen ja tehokkuuteen. Sellainen vaikutus saataisiin paremmin siirtämällä yksiselitteisesti riskit (määrärahojen ylitykset, viiveet) Liettualle. Tätä käytäntöä on jo jossain määrin noudatettu nykyisen monivuotisen rahoituskehyksen alaisissa ohjelmissa.

Hallinto. Ignalina-ohjelman tuloksellinen ja tehokas toteutus on varmistettu hallintomallilla, joka on myös kompensoinut kansallisen rahoitusosuuden näkökohtien yhteydessä mainittua epävarmuutta.

Tavoitteet. Kaikessa vuoden 2020 jälkeisessä rahoituksessa olisi keskityttävä yksinomaan turvallisuustavoitteisiin, joita voidaan seurata kohdistetuilla suorituskykyindikaattoreilla.

Tietämyksen lisääminen. Ignalina-ohjelmassa Liettuassa samoin kuin Kozloduy-ohjelmassa Bulgariassa ja Bohunice-ohjelmassa Slovakiassa toistaiseksi toteutetuissa hankkeissa saatu kokemus luo EU:ssa vankan tietämyspohjan nykyisten ja tulevien käytöstäpoistotoimien toteutuksen varalle. EU:n yhteisrahoittamilla hankkeilla voidaan pyrkiä luomaan vankka vertailukohta hallintoon liittyvissä kysymyksissä ja johtamiskäytännöissä, kuten kustannusten arvioinnissa tai suunnittelussa, sekä pitkäkestoisissa teknologisissa haasteissa, kuten grafiittihidasteisten reaktorien purkamisessa ja siinä syntyvien suurten säteilytetyn grafiitin määrien käsittelyssä.

1.4.4. Yhteensopivuus muiden kyseeseen tulevien välineiden kanssa ja mahdolliset synergiaedut

Visaginasin alueella voidaan käyttää muita EU:n välineitä, kuten Euroopan aluekehitysrahastoa (EAKR), Euroopan sosiaalirahasto plussaa (ESR+) ja koheesiorahastoa, varmistaen, että ne täydentävät Ignalina-ohjelmaa. Niitä voitaisiin käyttää esimerkiksi tukemaan sosiaaliseen ja taloudelliseen siirtymään liittyviä toimenpiteitä, joihin sisältyy myös energiatehokkuuden ja uusiutuvan energian alojen toimia sekä tiettyjä muita toimia, jotka eivät liity säteilyturvallisuuskysymyksiin. Näillä rahastoilla voidaan luoda alueella lisätoimia, joissa voidaan käyttää paikallista asiantuntemusta työpaikkojen luomiseen, kestävään kasvuun ja innovointiin. Synergiaa voidaan vastaavasti hyödyntää tutkimuksen yhdeksännen puiteohjelman ja Euratomin tutkimus- ja koulutusohjelman kanssa erityisesti teknologian kehittämisen ja testaamisen sekä koulutuksen alalla.

1.5. Toiminnan ja sen rahoitusvaikutusten kesto

☒ **kesto on rajattu**

- ☒ toiminnassa vuodet 2021 – 2027
- ☒ Rahoitusvaikutukset alkavat vuonna 2021 ja päättyvät vuonna 2027 (maksusitoumusmäärärahat).

☐ **kesto ei ole rajattu**

- Käynnistysvaihe alkaa vuonna VVVV ja päättyy vuonna VVVV,
- minkä jälkeen toteutus täydessä laajuudessa.

1.6. Hallinnointitapa (Hallinnointitavat)²⁷

☐ **Suora hallinnointi**, jonka komissio toteuttaa käyttämällä

- ☐ yksiköitään, myös unionin edustustoissa olevaa henkilöstöään
- ☐ toimeenpanovirastoja

☐ **Hallinnointi yhteistyössä** jäsenvaltioiden kanssa

☒ **Välillinen hallinnointi**, jossa täytäntöönpanotehtäviä on siirretty

- ☐ kolmansille maille tai niiden nimeämille elimille
- ☐ kansainvälisille järjestöille ja niiden erityisjärjestöille (tarkennettava)
- ☐ Euroopan investointipankille tai Euroopan investointirahastolle
- ☐ varainhoitoasetuksen 208 ja 209 artiklassa tarkoitetuille elimille
- ☒ julkisoikeudellisille yhteisöille
- ☐ sellaisille julkisen palvelun tehtäviä hoitaville yksityisoikeudellisille elimille, jotka antavat riittävät rahoitustakuut
- ☐ sellaisille jäsenvaltion yksityisoikeuden mukaisille elimille, joille on annettu tehtäväksi julkisen ja yksityisen sektorin kumppanuuden täytäntöönpano ja jotka antavat riittävät rahoitustakuut
- ☐ henkilöille, joille on annettu tehtäväksi toteuttaa SEU-sopimuksen V osaston mukaisia yhteisen ulko- ja turvallisuuspolitiikan erityistoimia ja jotka nimetään asiaa koskevassa perussäädöksessä.

– Jos käytetään useampaa kuin yhtä hallinnointitapaa, olisi annettava lisätietoja kohdassa "Huomautukset".

Huomautukset:

Pilarissa arvioitu Ignalina-ohjelman täytäntöönpanoelin Liettuassa – keskitetty ohjelmahallintovirasto CPMA – jatkaa täytäntöönpanoelimenä monivuotisen rahoituskehityksen 2021–2027 ajan.

²⁷ Tarkemmat kuvaukset eri hallinnointitavoista ja viittaukset varainhoitoasetukseen ovat saatavilla budjettipääosaston verkkosivuilla osoitteessa:

<https://myintracomm.ec.europa.eu/budgweb/EN/man/budgmanag/Pages/budgmanag.aspx>

2. HALLINNOINTI

2.1. Seuranta- ja raportointisäännöt

Ilmoitetaan sovellettavat aikavälit ja edellytykset.

Komissio seuraa Ignalina-ohjelman toteutusta pilarissa arvioidun täytäntöönpanoelimen (eli CPMA:n) kanssa tehdyn valtuutus sopimuksen kautta ja asiakirjatarkastuksin. Riippumattomia aihepiirikohtaisia todentamisia komissio suorittaa säännöllisin väliajoin ja riskiarviointien perusteella.

Lisäksi käytetään ansaittuun arvoon perustuvaa hallintavälinettä todellisen edistymisen ja tulosten havainnointiin.

Liettua on seurantatoimissa mukana seurantakomitean kautta. Seurantakomiteassa puhetta johtavat komissio ja ohjelmakoordinaattori (Liettuan tasavallassa energiasta vastaava varaministeri) yhdessä. Seurantakomitean tärkeänä tehtävänä on tarkistaa ja hyväksyä puolivuositteiset seurantaraportit.

Komission virkamiehet suorittavat paikan päälle tarkastuskäyntejä kahdesti vuodessa.

Viimeistään vuonna 2024 tehdään väliarviointi,
ja lopullinen arviointi tehdään viimeistään vuonna 2032.

2.2. Hallinnointi- ja valvontajärjestelmä

2.2.1. *Perustelut ehdotetu(i)lle hallinnointitavalle(/-tavoille), rahoituksen toteutusmekanismille(/-mekanismeille), maksujärjestelyille sekä valvontastrategialle*

Ydinvoiman käytöstäpoiston avustusohjelmista (*Nuclear Decommissioning Assistance Programmes*, NDAP) tehdyn väliarvioinnin mukaan nykyinen hallinnointimalli on osoittautunut malliksi, jolla voidaan varmistaa ohjelmien tuloksellinen ja tehokas toteutus. Keskeisinä menestystekijöinä ovat tehtävien ja vastuiden selkeä määrittely sekä lujat valvontapuitteet.

2.2.2. *Tiedot todetuista riskeistä ja niiden vähentämiseksi käyttöön otetuista sisäisistä valvontajärjestelmistä*

Ohjelmien toteutukseen liittyvät riskit on käyty läpi asiakirjatarkastusten ja puolivuosittein paikalle tehtyjen seurantakäyntien sekä viiveiden ja kustannusylitysten varhaisen paljastumisen mahdollistavan ansaittu arvo - menetelmän (*Earned Value Management*, EVM) pohjalta. Riskit arvioidaan kvantitatiivista lähestymistapaa soveltavan menettelyn mukaisesti. Riskirekisteriä ja siihen liittyviä toimia tarkistetaan ja ne kirjataan vähintään puolivuosittein. Suurimpia hanketoteutuksen riskejä seurataan rinnakkain täytäntöönpanoelinten ja edunsaajien käytössä olevien riskinhallintajärjestelmien kanssa.

Riskitarkastelusta saadaan tietoja, joiden pohjalta voidaan muodostaa riskeihin perustuva seuranta- ja valvontatapa, johon sisältyvät muun muassa raportointivaatimuksen päivitys painopisteen siirtämiseksi riskialueisiin, seurantakäyntien ensisijaisten tarkastelukohteiden määrittely, aihepiirikohtaisten lisätodennusten käynnistäminen.

Ohjelmahallinnon tasolla merkittävimmät havaitut riskit liittyvät siihen, ettei ohjelmarahoituksen kansallinen rahoitusosuus vastaisi nykytasoon nähden

korkeampaa tavoitetasoa. Näin ollen perussäädöksessä olisi säädettävä nykyistä vahvempi valvontakehys, jolla varmistetaan kansallisen rahoitusosuuden saatavuus.

2.2.3. *Valvonnan kustannustehokkuutta (valvontakustannusten suhde hallinnoitujen varojen arvoon) koskevat arviot ja perustelut sekä arviot maksujen suoritusajankohdan ja toimen päättämisaikajankohdan odotetuista virheriskitasoista*

Energian pääosasto on arvioinut tärkeimmistä indikaattoreista ja valvonnan tuloksista tehdyn arvioinnin pohjalta valvontajärjestelmän kustannustehokkuutta ja tuloksellisuutta ja tehnyt niistä myönteiset päätelmät vuonna 2017. Samanlaiset olosuhteet saadaan seuraavan monivuotisen rahoituskehysten yhteydessä.

Kustannustehokkuusindikaattori ottaa huomioon eri yksiköiden valvonnasta aiheutuneet komission tason kustannukset (jotka kattavat näihin tehtäviin käytetyn henkilöstön työajan ja valvontatehtäviin tarvittavat erityiset toimeksiannot).

Vuonna 2017 arvioitu konsolidoitu kustannustehokkuusindikaattori (joka koski kaikkia tehtävää hoitaneita yksiköitä yhteensä) pysyi yleisesti ottaen vakaana.

Ydinvoimalaitosten käytöstäpoiston avun täytäntöönpanoelinten (EBRD, CPMA) valvontakustannuksissa havaitut vaihtelut ilmentävät vähittäistä siirtymistä kansallisiin toteutuskanaviin Liettuassa sekä sen tuloksena kasvanutta ohjelman valvontaa ja seurantaa.

Vuonna 2016 ja sitä ennen arvioihin sisältyivät yhteisöille, joille täytäntöönpanotehtäviä on siirretty NDAP:n puitteissa, maksetut palkkiot. Kyseiset palkkiot sisältyvät nyt jäljempänä esitettyihin yhteisökohtaisiin kustannuksiin, mutta ne on myös otettu yhtenäisyyden säilyttämiseksi huomioon valvonnan kustannustehokkuutta laskettaessa.

Yhteisö	Valvonnan kustannukset komission tasolla	Valvottu määrä
EBRD	0,32 miljoonaa euroa (+ maksetut palkkiot 2,14 miljoonaa euroa)	239,8 miljoonaa euroa
CPMA	0,23 miljoonaa euroa (+ maksetut palkkiot 1,24 miljoonaa euroa)	87,44 miljoonaa euroa

Odotetut virheriskitasot arvioidaan 0,5 prosentiksi. Vuonna 2017 energian pääosasto teki täytäntöönpanoelinten toteuttamien hankintamenettelyjen osalta aihepiirikohtaisen tarkistuksen, jonka tulokset olivat myönteiset.

2.3. **Toimenpiteet petosten ja sääntöjenvastaisuuksien ehkäisemiseksi**

Ilmoitetaan käytössä olevat ja suunnitellut torjunta- ja suojatoimenpiteet

Energian pääosasto on laatinut oman petostentorjuntastrategiansa, jota se on soveltanut marraskuusta 2013 lähtien, OLAFin menetelmissä annettujen ohjeiden mukaisesti. Strategiaa on päivitetty lokakuussa 2015 (kattaa vuodet 2016–2017) ja joulukuussa 2017 (2018–2019). Strategia on tarkistetun sisäisen valvontakehysten (C(2017) 23730) mukainen. Energian pääosasto on sitoutunut päivittämään petostentorjuntastrategiaansa joka toinen vuosi.

Nykyinen strategia perustuu petosriskiä koskevaan haavoittuvuusanalyysiin, jotta voitaisiin osoittaa erityisesti energian pääosastoon liittyvät petosriskit ja ymmärtää niitä laajemmassa yhteydessä. Analyysin päätelmänä oli, että energian pääosastoon kohdistuu petosten osalta enimmillään kohtalaisen tai alhaisen tason riskejä, toisin sanoen merkittävän tai kriittisen tason riskejä ei todettu.

Liiketoimien laillisuuden ja asianmukaisuuden varmistamiseksi tehtäviä tarkastuksia täydentää strategiaan liitetty toimintasuunnitelma.

Toimintasuunnitelmalla varmistetaan erityisesti, että

käytössä on sisäiset säännöt petosepäilyjen käsittelemistä ja niistä raportoimista varten;

petostentorjuntatoimia koskevat vastuut on jaettu selvästi yksiköiden ja toimintojen välillä;

mahdollisia petosriskejä tarkastellaan hallintasuunnitelmaan liittyvän vuotuisen riskinarvioinnin yhteydessä;

olla säännöllisesti läsnä petostenehkäisy- ja -havaitsemisverkostossa ja petoksia ja sääntöjenvastaisuuksia käsittelevän komitean kokouksissa ja pidetään yhteyttä muihin pääosastoihin ja yksiköihin;

petostentorjunnan paikallisen yhteyshenkilön tehtävää hoidetaan, tutkimusalan yksiköiden yhteisen toimintasuunnitelmien mukaisesti;

varmistetaan tarkoituksenmukainen yhteistyön taso OLAFin kanssa.

Edellinen, vuotta 2017 koskeva petostentorjunnan toimintasuunnitelma pantiin täytäntöön onnistuneesti. Energian pääosaston peräkkäisissä petostentorjuntastrategioissa on pidetty tärkeänä henkilöstön valveutuneisuutta, suhteita täytäntöönpanoelimiin sekä yhteistyöverkoston kehittämistä OLAFin ja komission välille ja energian pääosaston ja muiden tutkimusalan pääosastojen välille. Strategian täytäntöönpanoa seurataan ja siitä raportoidaan energian pääosaston johdolle vähintään kahdesti vuodessa.

Indikaattorit, jotka liittyvät strategian ylläpitoon ja päivittämiseen, johdolle raportoimisen säännöllisyyteen ja henkilöstön valveutuneisuuden parantamiseen, osoittavat strategian olevan tehokas väline petosten ehkäisemisessä ja havaitsemisessa. Henkilöstön valveutuneisuuden parantamiseksi olisi kuitenkin tehtävä edelleen jatkuvaa työtä. Vuosina 2016–2017 laadittiin valistustoimia käsittävä ohjelma, johon sisältyy energian pääosaston ydintoimintoihin ja politiikan tavoitteisiin liittyviä erityisaloitteita. Vuonna 2017 aloitteissa painotuttiin kohdennettuihin tapaamisiin ja haavoittuvuusanalyysijä koskeviin työpajoihin. Petosten torjunnasta keskusteltiin säännöllisesti myös sisäisen valvonnan uutiskirjeessä. Tietopaketti oli käytettävissä intranetsivustolla.

3. EHDOTUKSEN/ALOITTEEN ARVIOIDUT RAHOITUSVAIKUTUKSET

3.1. Kyseeseen tuleva(t) monivuotisen rahoituskehyn otsake (otsakkeet) ja menopuolelle ehdotettu uusi budjettikohta (ehdotetut uudet budjettikohdat)

Monivuotisen rahoituskehyn otsake	Budjettikohta	Meno-laji	Rahoitusosuudet			
	Numero 1 Ydinvoimaloiden käytöstäpoisto (Liettua)	JM/EI-JM ²⁸	EFTA-mailta ²⁹	ehdokasmailta ³⁰	kolmansilta mailta	varainhoitoasetuksen 21 artiklan 2 kohdan b alakohdassa tarkoitetut rahoitusosuudet
5	Ignalina-ohjelma [12.03]	JM	EI	EI	EI	EI

²⁸ JM = jaksotetut määrärahat; EI-JM = jaksottamattomat määrärahat.

²⁹ EFTA: Euroopan vapaakauppaliitto.

³⁰ Ehdokasmaat ja soveltuvin osin Länsi-Balkanin mahdolliset ehdokasmaat.

3.2. Arvioidut vaikutukset menoihin

3.2.1. Yhteenveto arvioituista vaikutuksista menoihin³¹

milj. euroa (kolmen desimaalin tarkkuudella)

Monivuotisen rahoituskehityksen otsake	5	Ydinvoimaloiden käytöstäpoisto (Liettua)
---	----------	--

			2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	<i>Vuoden 2027 jälkeen</i>	YHTEENS Ä
Toimintamäärärahat	Sitoumukset	1)	72,500	71,400	78,300	83,600	83,700	80. 100	82. 400	-	552,000
	Maksut	2)	-	-	-	-	90,000	90,000	90,000	282,000	552,000
Ohjelman määrärahoista katettavat hallintomäärärahat ³²	Sitoumukset = maksut	3)									
Ohjelman määrärahat YHTEENSÄ	Sitoumukset	= 1 + 3	72,500	71,400	78,300	83,600	83,700	80,100	82,400	-	552,000
	Maksut	= 2 + 3	-	-	-	-	90,000	90,000	90,000	282,000	552,000

³¹ Kokonaiskustannukset eivät välttämättä pyöristämisen vuoksi täsmää.

³² Tekninen ja/tai hallinnollinen apu sekä EU:n ohjelmien ja/tai toimien toteuttamiseen liittyvät tukimenot (entiset BA-budjettikohdat), epäsuora ja suora tutkimustoiminta.

Monivuotisen rahoituskehyksen otsake	7	”Hallintomenot”
---	----------	-----------------

Tämän osan täyttämiseksi on käytettävä rahoitus selvityksen liitteessä olevaa hallintomäärärahoja koskevaa selvitystä, joka on laadittava ennen rahoitus selvityksen laatimista. Liite ladataan DECIDE-tietokantaan komission sisäistä lausuntokierrosta varten.

milj. euroa (kolmen desimaalin tarkkuudella)

		2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	<i>Vuoden 2027 jälkeen</i>	YHTEENS Ä
Henkilöresurssit		0,429	0,429	0,429	0,429	0,429	0,429	0,429		3,003
Muut hallintomenot		0,065	0,065	0,065	0,065	0,065	0,065	0,065		0,455
Monivuotisen rahoituskehyksen OTSAKKEESEEN 7 kuuluvat määrärahat YHTEENSÄ		0,494	0,494	0,494	0,494	0,494	0,494	0,494		3,458

milj. euroa (kolmen desimaalin tarkkuudella)

		2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	<i>Vuoden 2027 jälkeen</i>	YHTEENS Ä
Monivuotisen rahoituskehyksen OTSAKKEESEEN 7 kuuluvat määrärahat YHTEENSÄ	Sitoumukset	72,994	71,894	78,794	84,094	84,194	80,594	82,894	0	555,458
	Maksut	0,494	0,494	0,494	0,494	90,494	90,494	90,494	282,000	555,458

3.2.2. Yhteenvedo arvioituista vaikutuksista hallintomäärärahoihin

- ☐ Ehdotus/aloite ei edellytä hallintomäärärahoja.
- ☒ Ehdotus/aloite edellyttää hallintomäärärahoja seuraavasti:

milj. euroa (kolmen desimaalin tarkkuudella)

Vuodet	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	Monivuotisen rahoituskeh- yksen
--------	------	------	------	------	------	------	------	------------------------------------

OTSAKE 7 YHTEENSÄ								
Henkilöresurssit	0,429	0,429	0,429	0,429	0,429	0,429	0,429	3,003
Muut hallintomenot	0,065	0,065	0,065	0,065	0,065	0,065	0,065	0,455
Monivuotisen rahoituskeh- yksen OTSAKE 7 välisumma	0,494	0,494	0,494	0,494	0,494	0,494	0,494	3,458

Monivuotisen rahoituskeh- yksen OTSAKKEeseen 7 ³³ sisältyvät								
Henkilöresurssit								
Muut hallintomenot								
Välisumma Monivuotisen rahoituskeh- yksen OTSAKKEeseen 7 sisältyvät								

YHTEENSÄ	0,494	0,494	0,494	0,494	0,494	0,494	0,494	3,458
-----------------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------

Hallintomäärärahojen tarve katetaan toimen hallinnointiin jo osoitetuilla määrärahoilla ja/tai siirroilla sekä tarvittaessa sellaisilla lisäresursseilla, jotka toimeen hallinnoiva pääosasto voi saada käyttöönsä vuotuisessa määrärahojen jakomenettelyssä talousarvion puitteissa.

³³ Tekninen ja/tai hallinnollinen apu sekä EU:n ohjelmien ja/tai toimien toteuttamiseen liittyvät tukimenot (entiset BA-budjettikohdat), epäsuora ja suora tutkimustoiminta.

3.2.2.1. Henkilöresurssien arvioitu tarve

- ☐ Ehdotus/aloite ei edellytä henkilöresursseja.
- ☒ Ehdotus/aloite edellyttää henkilöresursseja seuraavasti:

Arvio kokoaikaiseksi henkilöstöksi muutettuna

Vuodet	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
• Henkilöstötaulukkaan sisältyvät virat/toimet (virkamiehet ja väliaikaiset toimihenkilöt)							
Päätoimipaikka ja komission edustustot EU:ssa	3	3	3	3	3	3	3
EU:n ulkopuoliset edustustot							
Tutkimus							
• Ulkopuolinen henkilöstö (kokoaikaiseksi muutettuna): - AC, AL, END, INT ja JED ³⁴							
Otsake 7							
Monivuotisen rahoituskehityksen OTSAKKEESTA 7 rahoitettavat	– päätoimipaikassa						
	– EU:n ulkopuolisissa edustustoissa						
Ohjelman määrärahoista rahoitettavat ³⁵	– päätoimipaikassa						
	– EU:n ulkopuolisissa edustustoissa						
Tutkimus							
Muu (mikä?)							
YHTEENSÄ	3	3	3	3	3	3	3

Kuvaus henkilöstön tehtävistä:

Virkamiehet ja väliaikaiset toimihenkilöt	
Ulkopuolinen henkilöstö	

Henkilöresurssien tarve katetaan toimen hallinnointiin jo osoitetulla pääosaston henkilöstöllä ja/tai pääosastossa toteutettujen henkilöstön uudelleenjärjestelyjen tuloksena saadulla henkilöstöllä sekä tarvittaessa sellaisilla lisäresursseilla, jotka voidaan myöntää toimea hallinnoivalle pääosastolle vuotuisessa määrärahojen jakomenettelyssä talousarvion puitteissa.

³⁴ AC = sopimussuhteiset toimihenkilöt; AL = paikalliset toimihenkilöt; END = kansalliset asiantuntijat; INT = vuokrahenkilöstö; JPD = nuoremmat asiantuntijat EU:n ulkopuolisissa edustustoissa.

³⁵ Toimintamäärärahoista katettavan ulkopuolisen henkilöstön enimmäismäärä (entiset BA-budjettikohdat).

3.2.3. Ulkopuolisten tahojen rahoitusosuudet

- ☒ rahoittamiseen ei osallistu ulkopuolisia tahoja
- ☐ rahoittamiseen osallistuu ulkopuolisia tahoja seuraavasti (arvio):

Määrärahat, milj. euroa (kolmen desimaalin tarkkuudella)

Vuodet	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	YHTEEN SÄ
Rahoittamiseen osallistuva taho								
Ulkopuolisen tahon rahoitusosuudella katettavat määrärahat YHTEENSÄ								

3.3. Arvioidut vaikutukset tuloihin

- ☒ Ehdotuksella/aloitteella ei ole vaikutuksia tuloihin.
- ☐ Ehdotuksella/aloitteella on vaikutuksia tuloihin seuraavasti:
 - ☐ vaikutukset omiin varoihin
 - ☐ vaikutukset muihin tuloihin

tulot on kohdennettu menopuolen budjettikohtiin ☐

milj. euroa (kolmen desimaalin tarkkuudella)

Tulopuolen budjettikohta:	Ehdotuksen/aloitteen vaikutus ³⁶						
	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Momentti							

Vastaava(t) menopuolen budjettikohta (budjettikohdat) käyttötarkoitukseensa sidottujen tulojen tapauksessa:

Muita huomautuksia (esim. tuloihin kohdistuvan vaikutuksen laskentamenetelmä/-kaava tai muita lisätietoja).

—

³⁶ Perinteiset omat varat (tulli- ja sokerimaksut) on ilmoitettava nettomääräisinä eli bruttomäärästä on vähennettävä kantokuluja vastaava 20 prosentin osuus.